

Livet faae stor Indflydelse og Betydning. Man kan naturligvis dertil sige, at det vil koste; men jeg tror, at det har saa stor Betydning, at Besøftningen i saa Henseende maa og skal anvendes. Det 3die Affnit angaar den høiere Undervisning og de private Børneskoler. Hvad den høiere Undervisning angaar, tror jeg, at al den Understøttelse, som der dertil kan ønskes efter de lokale Forhold, vil man lettest og sikrest kunne træffe en Afgjørelse om gennem aarlige Bevillinger paa Finansloven, naar man paa den ene eller anden Maade kan enes om visse faste Regler. Jeg tror ogsaa, at det vil faae langt større Betydning, at disse Tal aarlig drages frem, og at det kan have en sporende Indvirkning maasse paa mange Steder. Jeg antager saa, at man da vil gjøre gjældende, ikke blot, at der bliver betalt Skolepenge i Forhold til, som Folk have Maad til at betale, saaledes at den uformuende Del af Samfundet kan faae Afgang til fri Undervisning, men ogsaa at der bliver taget et virkeligt Hensyn til, at Undervisningstiden, efter en indskrænket Maalestok idetmindste, bliver lagt saaledes, at selv de Tjenende, de mindst formuende, kunne faae Del i Undervisningen. Der er ingen Tvivl om, at Karlene paa Landet en lang Tid om Vinteren have en meget betydelig Tid til deres Naadighed, som de paa mange Maader kunne anvende meget nyttigere, end de nu gjøre. Ofte have de stor Lyst til at faae deres Tid godt anvendt, men saa mangle de Leilighed dertil. Lige overfor de lokale Anstregelser, der ere gjorte i den Henseende, tror jeg vænkelig, man kan give en almindelig Lovbestemmelse, men jeg tror, at Forholdet vilde blive ordnet langt bedre, naar der aarlig paa Finansloven bliver giuet en Bevilling i saa Henseende. Slutningen af dette Affnit handler om de private Børneskoler. Det forekommer mig, at det ærede Medlem for Bogense (Bentsen) har Ret, naar han udtalte, at der her var en Bestræbelse efter at bringe disse Skoler ind under større Tilsyn, end det nu er Tilfældet. Jeg tror ikke, at dette vil gavne, og sølgelig er det af den Slags Ting, som jeg haaber vil blive modsagt og frastødt. Med Hensyn til Skolelærerembederne er jeg navnlig imod Inddelingen af dem i forskellige Klasser efter de forskellige Aldere, særlig er jeg mod den sidste Del af § 27, hvorefter 3die Klassen Embeder kun kunne søges af Folk „med fortrinlige Vidnesbyrd om Iver og Dueltighed“. Dette er jeg imod, fordi det vil gjøre en væsentlig Indskrænkning i Beboernes Valgret, og paa den anden Side tror jeg, det vil være mindre heldigt ogsaa for Lærernes Vedkommende, fordi det i Virkeligheden vil gjøre dem mere afhængig af Skoletilsynet, det blive nu enten det One eller det Andet. Jeg har den Opfattelse, at Beboerne have et berettiget Krav paa idetmindste at beholde den Indflydelse med Hensyn til Lærernes Valgelse, de nu have. Det kan jo ofte være Tilfældet, at

der i en enkelt Areds kan herske en meget forskjellig Opfattelse af en Lærers Iver og Dueltighed; men det forekommer mig, at deres Mening, der skulle bruge og benytte ham, absolut maa have Fortrinet. Jeg skal med et Par Ord omtale §§ 30 og 31. I Henseende til § 30 vilde jeg have sat Pris paa, om Forslaget var blevet forment derhen — og jeg antager ogsaa, at den ærede Minister efter sine tidligere Udtalelser, vil være villig til at gaa ind derpaa — at Kommunens Beboere naturligvis indirekte, ikke blot for mindre Forsømmelser, til den Mulkeringsret, som her er Tale om, men ogsaa til en virkelig, om end begrænset, Indflydelse paa Afstedigelse af en Lærer, med hvem de vare utilfredse. Der kan gives Forhold, hvor man ikke ved nogensomhelst Lovbestemmelse kan aabne Muligheden for en ligesvem Afstedigelse, men hvor man dog saa stærkt kunde ønske en Forandring, at det vilde være meget uheldigt, naar den ikke kunde ske. Derimod er jeg ikke enig med det ærede Medlem for Odense Amts 6te Valgkreds (Højmark) naar han stærkt yttrede sig mod Skolebødens Udtalelser om, at, naar Skoledirektionen og Skoleraadet enstemmig havde indstillet en Lærer til Afstedigelse, og Ministeriet havde tiltraadt den, skulde Sagen ikke kunne indankes for Domstolene. Saa vidt mig bekjendt er Embedsmændenes Stilling i Virkeligheden den, at en Afstedigelse kan indankes for Domstolene. (Berg: Nei, kun Spørgsmaalet om Pensionsret!) Savel, men det er ogsaa Pensionsretten her er Tale om. Jeg mener, at naar Afstedigelsen foregaar paa Foranledning af Skole-distriktets Beboere — naturligvis under en vis begrænset Form — og naar Skoleraadet og Skoledirektionen tilraader den, og Ministeriet sanktionerer den, vilde det være urimeligt, at den med Hensyn til Pensionsbestemmelsen kunde indankes for Domstolene. (Berg: Hvorfor?) Fordi det i saa Henseende forekommer mig at have stor Betydning, at der har viist sig almindelig Utilfredshed og har været et afgjort Flertal, der fastholdt en saadan Jernelse; ellers forekommer der mig ikke at være nogen Grund til at forandre Forholdene. — Jeg skal nu med et Par Ord omtale Tilsynet. Naar man opretholder det Standpunkt fuldt ud, at Staten er berettiget til at paalægge Befolkningen Undervisningstvang og Undervisningspligt, ligger det efter min Opfattelse meget nær, at Staten ogsaa udfører sit Tilsyn gennem de saakaldte Skoleinspektører; at den ogsaa, som hidtil, kan udføre det paa anden Maade er selvfølgelig, men der kan ikke indvendes noget Væsentligt mod den foreslaaede Ordning. Spørgsmaalet er: Hvilken er den heldigste? Formelt kan man sige, at Folk, som have særligt Kjendskab og særlig Interesse for denne Sag, aabenbart maa være bedst skiktede til at føre Tilsynet. Det er theoretisk rigtigt og kan i og for sig ikke benegtes; men det vanskelige Spørgsmaal er: